

NWSA-Vocational Sciences
ISSN: 1306-3111/1308-7355
NWSA ID: 2014.9.3.2C0051

Status : Original Study
Received: January 2014
Accepted: July 2014

E-Journal of New World Sciences Academy

Başak Boğday Saygılı

İpek University, basakbs@gmail.com Ankara-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.3.2C0051>

OKULÖNCESİ ÇOCUKLARIN GİYİNME DAVRANIŞLARINI GELİŞTİRMEYE YÖNELİK GİYSİ TASARIMI

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilk çocukluk dönemindeki çocukların giyinme becerisindeki düğme ilikleme davranışını daha kolay öğrenebilecekleri eğitim aracı olarak kullanılacak giysi tasarlamaktır. Araştırmada okul öncesi dönemdeki, 2,5-6 yaş aralığındaki 54 kız, 44 erkek toplam 98 çocuğun giyinme becerileri, tercih ettikleri giysi özellikleri, sevdikleri giysi renkleri ve süslemeler incelenmiş ve ebeveynlerin, çocuklarının giyinme becerisine ilişkin değerlendirmeleri belirlenmiştir. Araştırma yöntemi betimsel yöntemdir. Araştırma verilerinin toplanmasında gözlem ve anket teknikleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları frekans, yüzdelik değer ve cinsiyet açısından karşılaştırılmalı tablolarda sunulmuştur. Araştırma bulguları doğrultusunda okulöncesi kız ve erkek çocuklar için giyinme davranışında düğme ilikleme becerisini ve böylelikle küçük kas gelişimini sağlaması için gömlek formunda giysiler tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi Dönem, Öz Bakım Becerileri, Giysi Tasarımı, Giyim, Giyinme Becerisi

EXAMINATION OF DRESSING BEHAVIORS OF PRESCHOOL PERIOD CHILDREN AND APPAREL DESIGN AIMED AT DEVELOPING THESE BEHAVIORS

ABSTRACT

This study aims to design apparel for use as training tool through which children in early childhood period can learn the buttoning behavior in the dressing skill more easily. Dressing skills, preferred apparel characteristics, favorite apparel colors and ornamentations of a total of 98 preschool period children of 2,5 and 6 years old including 54 girls and 44 boys were examined, and opinions of the parents on dressing skills of their children were determined. Research method was descriptive method. Survey and questionnaire data were used for collecting research data. Research findings were presented in comparative tables of frequency, percentage value and gender. Based on research findings, apparels in the form of shirt were designed to ensure the buttoning skill in dressing behavior for preschool period girls and boys.

Keywords: Preschool Period, Self-Care Skills, Apparel Design, Dressing, Dressing Skills

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Okulöncesi eğitim, ilk çocukluk (yaklaşık 2-6 yaş) evresini kapsamaktadır (Estes, 2004: 26-31). Okul öncesi yıllarını içine alan ilk çocukluk dönemi, çocuğun aktif olarak çevresine yöneldiği, uyarıcılarla dolu dış dünyayı keşfetmeye çalıştığı dönemdir (Aral ve arkadaşları, 2001: 28). Okul öncesi dönem, temel kişilik özelliklerinin, tutum ve alışkanlıkların kazanıldığı, çocuğun pek çok yönden gelişiminin en hızlı olduğu dönemdir (Hamamcı, 2005:29)

İki yaşından sonraki dönemde görülen hareketler gelişimsel bir sıra izler. İki-üç yaş çocukları kendi bedenlerinin hareket yeteneklerini anlamaya başlamakta ve bu hareketleri denemektedirler. Üç - dört yaş çocukları hareketlerinde kontrol ve ritmik koordinasyon arttığı için hareketler uyumlu olduğu görülmektedir. Beş-altı yaş çocukları ise mekanik yönde etkili, uyumlu, kontrollü ve gelişmiş hareketler sergilemektedirler (Aral ve arkadaşları, 2001:78).

Yaşamın ilk altı yılı bireyin "temel alışkanlıklar" olarak nitelendirdiğimiz yemek yeme, temizlik, giyinme-soyunma vb. becerileri kazanması açısından oldukça önemlidir (Maden, Şahin, Karaaslan Baç, 2003:2). Okulöncesi dönemde hedef, temel becerilerin üst düzeyde başarılmasıdır. Temel hareketlerin üst düzeyde başarılmasının tek yolu ise çocuğa deneyim fırsatı sağlayacak çevrelerin oluşturulmasıdır. Çevre yoksunluğu veya uygulamalarda fırsatların verilmemesi motor gelişimi olumsuz yönde etkilemekte, deneyim yoksunluğu ve hareket kısıtlaması normal gelişimi geciktirebilmektedir.

Okulöncesi dönem boyunca çocukların gelişimi, motor olarak adlandırılan bir seri davranış ve becerilerle şekillenmektedir (Estes, 2004:26-31). Motor gelişim; büyük kas motor gelişimi (bedenini kullanma) ve küçük kas motor gelişimi (nesne kullanma) olarak iki kategoride incelenmektedir (Maden, Şahin, Karaaslan Baç, 2004:25).

Küçük kas motor (ince devinsel) gelişimi; manipülatif beceri olarak tanımlanan eli ve ayağı kullanma becerilerini ve nesne kontrol becerilerini kapsamaktadır. Tutma, kavrama, yazma, çizme, yırtma, yapıştırma, kesme, topu ayakla kontrol altına alma gibi beceriler manipülatif becerilere ya da nesne kontrolüne örnek verilebilir.

Çocuklar, genel olarak büyük kas motor gelişim becerilerinde başarılıdır. Ancak küçük kas motor gelişime yönelik becerilerde çocuklara daha çok fırsat verilmesi ve ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Maden, Şahin, Karaaslan Baç, 2004:35).

Çocukların doğumla başlayan yaşam serüvenleri basit, ilkel, yaşamsal becerilerinden daha karmaşık ve ileri düzeydeki yaşamsal becerilere doğru sistematik bir gelişim gösterir. Bu gelişim, "öğrenme" üzerine kurulmuştur (Tuğrul, 2002:145).

Normal çocuklar anne-baba ve arkadaşlar gibi modeller ya da onlara tanınan fırsatlar aracılığıyla tuvalet eğitimi, giyinme, yemek yeme gibi temel öz bakım becerilerini öğrenebilmektedirler (Özen, Acar, Tavlar, Çetin, 2002:148).

Normal çocuğun yaşamında erken yaşta başlayan öz bakım becerilerinin gelişimi anne babalardan bağımsızlığın başlangıcını gösterir. Tuvalet eğitimi, yemek yeme ve giyinme becerileri en temel öz bakım becerilerdir (Varol, 2004:3).

Giyinme becerileri tüm çocuklar için soyunmayla ilgili becerilerden daha zordur ve daha sonra kazanılır. Bu nedenle çocuk giysileri çıkarmayı beceremiyorsa, öncelikle bu becerilerin öğretimi yapılır. Giyinmeyle ilgili öğretim ise daha sonra yer alır. Düşme açma,

kapama, çıt çıt takma, fermuar açma-çekme, düğüm ve fiyonk yapma el göz eş güdümü ve parmakla ilgili becerilerde tam bir gelişme gerektirir. Çocuğun soyunma ve giyinmedeki kaba değerlendirmesi yapılırken, değerlendirme arkadan önü, ters yüzden doğru yüzü ayırma, temiz ve kirli giysiyi ayırma, aynaya bakarak görüntüyü düzeltme, değişik uğraşlarla, mevsimlere ve hava durumuna göre giyinmeyle ilgili becerileri de içerecek şekilde geniş tutulabilir.

Giyinme becerisi öğretimine bağımlı giyinme devresinde gerçekleştirilmelidir. Bu dönemde anne ya da öğretmen çocuğa bir giysiyi giydirirken tanımlayarak, giysin belli bir bölümünü çocuğun vücudunun bir bölümüne uzatarak ve giyinme süresince çocuğun kol ve bacaklarını giysi içinde hareket ettirmesi, önceleri ebeveyn ve öğretmen tarafından yapılmalı, süreç içerisinde çocuğun yapmasına fırsat verilmeli ve yaptığı ödüllendirilerek, çocuğun giyinmeye etkin olarak katılımı sağlanmalıdır (Varol, 2004:59).

Çocukların ne zaman, neyi, neden öğrenmeleri gerektiği ve nasıl daha kolay ve etkili öğrenebilecekleri yanıtlanması gereken öncelikli sorulardır. Öğrenme sürecinde çocukların sınırlarını bilmek önemlidir (Tuğrul, 2002:145).

Öğrencinin gereksinimin duyduğu davranış ya da beceri belirlenirken öğrencinin yaşı, bulunduğu gelişim düzeyi, okul ve ev ortamında yapılan gözlemler ve ailenin görüşleri dikkate alınmalıdır (Özen, Acar, Tavlar, Çetin, 2002:148).

Çocuklar, kendilerine uygun düşen öğrenme ortamlarını bulduklarında, gelişim kaçınılmazdır. Aksi durumda, kendinden beklenenleri yerine getiremeyen ve kendinden beklenen ile kendi ilgileri arasında ilişki kuramayan çocuk, kendisini yetersiz hisseder. Aynı zamanda, karşı tarafın kendisini anlayamamış olmasından dolayı da sosyal çevresiyle olan ilişkileri gerginleşir. Bu sürekli olarak tekrarlanır ise olumsuz benlik gelişimi de kaçınılmazdır (Gizir ve Baran, 2003:119).

Gelişim, psikomotor, duysal ve bilişsel yönleriyle bir bütündür. Motor becerilerin kazanılması sadece fiziksel gelişim değil duygusal ve sosyal gelişim açısından da önemlidir. Motor beceriler, özellikle çocukluk döneminde benlik saygısının gelişiminde ve arkadaşlar arasında belli bir yer edinmede önemli bir rol oynar (Özer, 2002:18). Temel hareket becerilerini ortaya koymada yaşanabilecek başarısızlık duygusu, çocuk üzerinde uzun süreli olumsuz etkiler gösterebilir (Maden, Şahin, Karaaslan Baç, 2004: 24).

Yaşamın ilk yıllarında kazanılan davranışlar, alışkanlıklar yetişkinlik yıllarında kişilik yapısını ve davranışlarını etkilediğinden sosyal davranışların ve benlik saygısının gelişimi için önemlidir (Gizir ve Baran, 2003:119).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Çocuk ne kadar küçük ise sosyal çevresine cevap verme konusunda o kadar informal olmalıdır. Çocukların ilgilerini çeken aktiviteler aracılığıyla daha kolay öğrendiği bilinmektedir (Tuğrul, 2002:145).

Bu araştırmanın amacı, okulöncesi çocukların öz bakım becerilerinden bir tanesi olan giyinme becerisindeki düğme ilikleme davranışını ele almak ve bu davranışı daha kolay öğrenebilecekleri eğitim aracı olarak kullanılacak giysi tasarlamaktır.

Literatür taramalarında Ulusal ve uluslararası boyutta araştırma konusunu tam olarak karşılayan yayına rastlanmamıştır. Literatürde daha çok engelli çocukların giyinme becerilerine yönelik ya da diğer özbakım

becerileriyle ilgili yayınlar yer almaktadır. Bu anlamda araştırmancının yapılan ilk çalışma olması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırma evrenini Türkiye’de bulunan okulöncesi dönemdeki 2,5-6 yaş grubu çocuklar oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise Ankara’da bulunan okul öncesi dönemdeki 2,5-6 yaş grubu 98 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada giysi türü olarak gömlek ve pantolon ele alınmış ve çocukların, bu giysilerin düğmelerini ilikleme güçlüklerinin tespit edilmesinde veri toplamak amacıyla çocuklar için gözlem formu ve ebeveynlere yönelik bir anket formu geliştirilmiştir.

Anket ve gözlem formlarının geliştirilmesinde öncelikle Çocuk Gelişimi Eğitimi alanında çalışmakta olan akademisyenlerle görüşülerek okulöncesi çocukların giyinme davranışlarına yönelik uzman görüşleri alınmıştır. Uluslararası yayınlar ile kütüphanelerde ilgili yayın ve araştırmalar taranmıştır. Sonraki aşamada çocukların giyinme davranışları ile giysilerden kaynaklanan güçlüklerin belirlenmesinde kreş eğitimi alan 2,5-6 yaş çocukların gömlek ve pantolon giyme davranışları gözlem formu aracılığıyla gözlemlenmiştir. Araştırmacı tarafından belirlenen standart bir çocuk gömleği ile pantolonunun kız ve erkek çocuklar tarafından giyilmesi sağlanmış ve video kayıtları yapılmıştır. Hazırlanan anket formları ise, mağazaların çocuk bölümünde alış-veriş yapan, 2,5-6 yaş çocukları olan müşterilere uygulanmıştır.

4. BULGULAR (RESULTS)

Araştırmaya katılan çocukların %55,11’ini kız çocukları, %44,89’unu erkek çocukları oluşturmaktadır. Erkek çocukların %8,2’si 3 yaşında, %17,3’ü 4 yaşında, %14,3’ü 5 yaşında, %5,1’i 6 yaşında olduğu; kız çocuklarının %20’si 3 yaşında, %15,3’ü 4 yaşında, %15,3’ü 5 yaşında, %4,1’i 6 yaşındadır.

Kız çocukları dünyaya geldiklerinde, erkek çocuklarından daha olgun düzeydedirler. Bu durum biyolojik olarak kız çocukların denge yeteneğinde, erkek çocuklardan daha başarılı olmalarını sağlar. Motor becerilerdeki performanstaki cinsiyet farklılığını en iyi açıklayan özellik, sosyal ve kültürel farklılıklardır. Kızların her zaman ince motor becerilere yönlendirildiklerini, böylece de ince motor becerilerde daha başarılı olduklarını görmekteyiz. Bunun yanı sıra, erkekler kaba motor aktivitelere daha çok zaman ayırırlar (Özer, 1998:59).

Tablo 1. Ebeveynlerin çocukları için tercih ettikleri giysi türleri
(Table 1. Preferred types of clothes for children of parents)

Cinsiyet	Yaş	Pantolon- Gömlek	Etek-Bluz	Elbise
		f (%)	f (%)	f (%)
Erkek		44 (100)	0 (%0)	0 (%0)
Kız		0 (%0)	43 (79,62)	11 (20,37)

Tablo 1 incelendiğinde; ebeveynlerin kız çocukları için %79,62’si etek-bluzu, %20,37’si elbiseyi tercih ettikleri görülmektedir. Bu tabloya göre kız çocukları olan ebeveynlerin pantolon ve gömleği tercih etmedikleri ve kız çocuklarının en çok etek-bluz giymesini tercih ettikleri belirlenmiştir.

Tablo 2. Ebeveynlerin çocuklarının giysilerinde tercih ettikleri özellikler
(Table 2. Parental preferences about the characteristics of children's clothes)

	Giysi Özelliği	Tasarım f(%)	Kullanışlılık f(%)	Rahatlık f(%)	Kumaşın Dokusu f(%)	Renk f(%)
	Önem Derecesi					
Kız	1	17(31,48)	1(1,85)	1(1,85)	32(59,25)	3(5,55)
	2	32(59,25)	3(5,55)	3(5,55)	12(22,2)	4(7,40)
	3	1(1,85)	13(24,07)	21(38,88)	5(5,1)	14(31,81)
	4	4(7,40)	20(37,03)	25(46,28)	2(3,7)	3(5,55)
	5	0	17(31,48)	4(7,40)	3(5,55)	30(68,18)
Erkek	1	24(54,54)	9(20,45)	0	2(4,54)	9(20,45)
	2	11(25)	13(29,54)	2(4,54)	11(25)	7(15,9)
	3	8(18,18)	4(9,09)	15(34,09)	8(18,18)	9(20,45)
	4	0	10(22,72)	18(40,9)	5(11,36)	11(25)
	5	1(2,27)	8(18,18)	9(20,45)	18(18,4)	8(18,18)

Tablo 2 incelendiğinde; araştırmaya katılan ebeveynlere göre çocukların giysilerinde bulunması gereken özellikler sırasıyla kumaşın dokusu, tasarım, renk, kullanışlılık ve en son olarak da rahatlıktır. Çocuk giyiminin çocuğun cildine uygun yapıda yumuşak ve çocuğun hareketli olmasından dolayı çocuk giyiminin teri emmesi gerekmektedir.

Çocuk 3 yaşından itibaren çevreyle iletişimi artar. Ailede ve dışarıdaki iletişimi kendi özelliklerini tanımasına yardımcı olur. Kendisi ile başkalarını karşılaştırabilir. Üç yaşından itibaren büyükleri model alır. Bu dönemde, cinsiyet rolünü kazanmaya başlar. Anne ve babaların çocuğun cinsiyetine uygun giysi seçimi bu rolü kazanmasında önemli bir rol oynar. Güzel, çirkin gibi beğeni kavramlarını anlamaya başlayan çocuk için güzel giyinmek, kendine güvenin bir parçasıdır (Kuru, Çeğindir;2001:1).

Çocuk giyimlerinde kullanılan kumaşların hammaddeleri renkleri, desenleri, çocuğun yaşına uygun olmalıdır. Çocuk giysileri, dantellerle fistolarla, kurdalalarla ve sevimli hayvan figürleri, çiçek desenlerinden oluşan süslemelerle onların daha hoşuna gidecek şekilde süslemeli olarak hazırlanabilir. Oyun çağındaki çocukların giysileri kullanışlı ve rahat olmalıdır. Özellikle oynarken üzeri kirlenen çocuk annesinin sert tepkisiyle karşılaşmamalıdır. Bu yaştaki çocukların giysileri hareketlerini engellemeyecek şekilde rahat olmalı, kolay yıkanıp ütülenebilmelidir (Şener, 2000:12).

Tablo 3 incelendiğinde; erkek çocuklarının %95,45'i maviyi, %31,81'i sarıyı, %31,81'i yeşili, %25'i turuncuyu, %15,90'ı kırmızıyı tercih etmektedir. Kız çocuklarının %100'ü pembeyi, %75,85'i kırmızıyı, %51,8'i yeşili, %22,75'i turuncuyu, %8,8'i sarıyı, %1,85 maviyi giysilerinde tercih etmektedir. Bu tabloya göre erkek çocuklarının genellikle mavi rengi tercih ettikleri, mavinin yanı sıra alternatif renk olarak sarı, yeşil ve turuncuyu tercih ettikleri belirlenmiştir. Pembeyi ise giysilerinde hiç tercih etmemişlerdir. Kız çocukların hepsi pembe rengi giysilerinde tercih etmektedirler. Kız çocuklarında, pembe renkten sonra alternatif renk olarak kırmızı ve yeşil renkleri tercih ettikleri belirlenmiştir.

Tablo 3. Çocukların cinsiyet farklarına göre renk tercihleri
(Table 3. According to gender differences in children's color preferences)

Çocukların Cinsiyeti Renkler	Erkek		Kız	
	Evet f(%)	Hayır f(%)	Evet f(%)	Hayır f(%)
Mavi	42 (95,45)	2 (4,54)	1 (1,85)	53 (98,15)
Pembe	0	44 (100)	54 (100)	0
Kırmızı	7 (15,90)	37 (84,08)	41 (75,85)	13 (24,07)
Sarı	14 (31,81)	30 (68,18)	7 (8,8)	47 (86,95)
Yeşil	14 (31,81)	30 (68,18)	28 (51,8)	26 (48,1)
Turuncu	11 (25)	33 (74,99)	15 (22,75)	39 (72,15)

Tablo 4. Çocukların cinsiyet farklarına göre giysi giyme davranışına yönelik gelişim düzeyi
(Table 4. According to gender differences, dress dressing behavioral level)

Çocukların Cinsiyeti	Erkek		Kız	
	Evet f(%)	Evet f(%)	Evet f(%)	Hayır f(%)
Çocukların Giysi Giyme Davranışına Yönelik Gelişim Düzeyi				
Gömleğini kendisi doğru ve düzgün olarak giyebilir.	5 (11,36)	39 (88,64)	25 (46,28)	29 (53,65)
Gömleği kısmen yardım alarak giyebilir.	24 (54,54)	20 (45,45)	10 (18,5)	44 (81,5)
Gömleği kendisi giyemez, aile bireylerinin giydirmesi gerekir.	15 (34,1)	29 (65,9)	19 (35,15)	35 (64,85)
Birinci kolunu giyme	44 (100)	0	54 (100)	0
İkinci kolunu giyme	9 (20,45)	35 (79,65)	26 (48,1)	28 (51,8)
Bedenine geçirme	19 (43,18)	25 (56,82)	25 (46,28)	29 (53,65)
Yakadaki düğmeyi ilikleme	0	44 (100)	5 (9,25)	49 (90,75)
Ön kapamadaki düğmeleri ilikleme	36 (81,81)	8 (18,18)	35 (64,75)	19 (34,25)
Ön kapamadaki düğmeleri doğru iliklere düğmeleme	1 (2,27)	43 (97,73)	25 (46,28)	29 (53,72)
Manşetlerdeki düğmeleri ilikleme	0	44 (100)	0	54 (100)
Düğmeyi kavrama	44 (100)	0	54 (100)	0
Doğru iliği bulma	1 (2,27)	43 (97,73)	29 (53,65)	25 (46,28)
İliği açma	26 (59,09)	18 (18,4)	45 (90,8)	9 (9,2)
Düğmeyi iliğe geçirme	20 (45,45)	24 (54,54)	32 (59,25)	22 (40,75)
Pantolonu kendisi doğru ve düzgün olarak giyebilir.	5 (11,36)	39 (88,64)	22 (40,75)	32 (59,25)
Pantolonu kısmen yardım alarak giyebilir.	24 (54,54)	20 (45,45)	19 (35,15)	35 (64,15)
Pantolonu kendisi giyemez, aile bireylerinin giydirmesi gerekir.	15 (34,1)	29 (65,9)	13 (24,07)	41 (75,93)
Pantolonun ön ve arkasını ayırt etme	44 (100)	0	41 (75,93)	13 (24,07)
Pantolon paçalarını ayaklarından geçirme	19 (43,18)	25 (56,82)	25 (46,28)	29 (53,72)
Pantolonu beline çekme	29 (65,9)	15 (34,1)	54 (100)	0
Pantolonun ön kapamasındaki düğme-çıtçıt ilikleme	1 (2,27)	43 (97,73)	22 (40,75)	32 (59,25)
Pantolon fermuarını tam olarak kapama	5 (11,36)	39 (88,64)	35 (64,15)	19 (35,15)

Tablo 4'te anket ve gözlem formlarında ilişkili veriler birlikte yer almaktadır. Tablo 4 incelendiğinde; erkek çocuklarının çoğunun gömleklerini yardım alarak giydikleri belirlenmiştir. 2-6 yaş döneminde çocuklar büyük kaslarını küçük kaslarından daha iyi kullanmaktadırlar (Senemoğlu, 2007:25). Kız çocuklarının çoğunun ise; gömleklerini kendilerinin doğru ve düzgün olarak giyebildikleri belirlenmiştir. Kız çocukları ebeveynleri tarafından, her zaman ince motor becerilere yönlendirildikleri için ince motor becerilerde daha başarılı olmaktadırlar (Özer ve Özer, 2004:60).

Gömleği giyerken hiçbir çocuğun ilk kolunu geçirirken problem yaşamadığı, fakat ikinci kolun giyilmesinde ve giysiye bedenine geçirmede çoğunun problem yaşadığı tabloda görülmektedir. Yakadaki düğmenin erkek çocuklarının hiç birinin, kız çocuklarının da çoğunluğunun ilikleyemediği belirlenmiştir. Bu pozisyon için küçük kaslarının maksimum oranda gelişmesi gerekmektedir. Bu nedenle çocuklar, bu pozisyon için ebeveynlerin yardımına ihtiyaç duyacaklardır. Ön kapamadaki düğmelerin iliklenmesi çocukların çoğu tarafından gerçekleştirilmesine rağmen bazı kız çocukları ve erkek çocukları tarafından iliklenememiştir. Ön kapamadaki düğmeleri doğru iliklere geçirme erkek öğrencilerin çoğu tarafından gerçekleştirilememiştir. Kız çocuklarında doğru iliğe geçirme oranı artmış olsa da çoğunluk doğru iliğe geçirememiştir. Manşetlerdeki iliklerin bu yaşlardaki hiçbir çocuk tarafından iliklenemediği belirlenmiştir. Çocuklar genelde doğru iliği bulma ve düğmeyi iliğe geçirme davranışında oldukça zorlandıkları tablo 4'te görülmektedir. Tabloya göre çocuklar genel olarak pantolon giyerken yardım almaktadırlar. Erkek çocuklarının çoğunun pantolonun düğme veya cıt cıtını ilikleyemedikleri tabloda görülmektedir. Kızların da çoğu bu davranışı göstermekte zorlanmaktadırlar. Tabloya göre kız çocuklarının çoğu pantolonun fermuarını çekebilmesine rağmen erkek çocukların çoğunluğu bu davranışı gösterememişlerdir.

Çocuğun motor işlemleri başarma yeteneği hakkında bilgi sahibi olması ve bu yeteneklerini hissetmesi, benlik kavramının çok önemli bir parçasıdır. Bir çok eğitimci, psikolog ve terapist fiziksel yeteneklerdeki başarının olumlu benlik gelişimine katkıda bulunduğunu kabul etmektedirler (Özer ve Özer, 2004:151). Çocuğun kazanacağı öz bakım becerilerinden olan giyinme, beceri isteyen bir takım davranışların birbiri ardına yapılmasını gerektirmektedir. Belirli olgunluğa ulaşmadan giyinme-soyunma ile ilgili davranışların yapılması çocuktan beklenilmemelidir. Çocukla ilgili diğer tüm davranışlarda olduğu gibi giyinme-soyunma ile ilgili davranışların kazandırılmasında da, sabırlı olmalı, çocuk özgür bırakılmalıdır. Çocukla ilgilenenlerin çocukların giyinme-soyunma davranışlarını geliştirmeleri için gerekli fırsatları vermesi gerekir (Demiriz ve Dinçer, 2000:58-59).

Ebeveynlerin yapacağı en önemli şey, çocukların günlük aktivitelerindeki başarı ve başarısızlıklarına karşı uygun bir bakış açısı geliştirmelerine yardım etmektir. Başarılı deneyimler, çocuklara "yapabilirim" duygusunu geliştirecektir. Özellikle öğrenmenin ilk dönemlerinde, başarı duygusu çok önemlidir. Bu durum yetişkinlere olduğu gibi çocuklarda da çok etkili bir durumdur (Özer ve Özer, 2004:225).

En hızlı gelişme çağı olan okulöncesi dönemde, çocuğa kazandırılacak olan öz bakım becerileriyle ilgili temel bilgi ve alışkanlıklar onun sağlıklı bir birey olarak yetişmesini sağlayacak ve gelecek yaşamda bağımsız, kendine yeten, topluma uyumlu, olumlu

davranışlara sahip bir birey olmasına zemin hazırlayacaktır (Demiriz ve Dinçer, 2001:58).

Elde edilen verilerden, giyinme-soyunma ile ilgili öz bakım becerilerinde okul öncesi eğitim almayan çocukların daha çok yardıma ihtiyaç duydukları söylenebilir. Bu konuda ebeveynlerin, çocuğun yapabilirlik düzeyine göre öz bakım becerilerini kendi kendine yapmada destek olmaları ve ödüllendirerek bu becerileri pekiştirmeleri sağlanmalıdır.

5. SONUÇLAR (CONCLUSION)

Bütün sonuçlar dikkate alınarak üst giysilerde ilikleme davranışını geliştirmek için bir giysi tasarlanmıştır. Tasarımda, çocukların ilikleme davranışını gerektiği kadar tekrarlayabilmesi için giysinin önünde iki farklı kısımda düğme ve ilikle kapama bulunmaktadır. Araştırma esnasında çocukların, giysiyi giyerken düğmeyi doğru iliğe geçirmede zorlandıkları belirlenmiştir. Bu nedenle her bir düğmenin rengi farklı ancak düğme ve o düğmenin iliğinin rengi aynı olarak tasarlanmıştır. Düğmelerin renkleri çocukların en çok tercih ettikleri 3 (üç)renkten oluşmaktadır. Bu nedenle giysinin renginde; farklı renklerdeki düğmelere aynı anda uyum sağlayacak renk olarak beyaz tercih edilmiştir. Tasarlanan bu araçta, çocukların tüm düğme boylarını ilikledebiliyor hale gelmesi için, iki kısımda bulunan düğmelerde üç boy düğme bulunmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların, giysinin ilk kolunu giymekte zorlanmadıkları, ikinci kolu giymede ve giysiyi bedene geçirmede zorlandıkları belirlenmiştir. Bu nedenle giysinin koltuk derinliği biraz daha derinleştirilmiştir. Çocukların giysi özellikleri tercihlerinde kumaşın dokusu önemli olarak bulunduğundan tasarlanan giysinin kumaşının da yumuşak pamuklu bir kumaş olmasına dikkat edilmiştir. Giysinin çocuklara giydirilmesinde daha çekici hale gelmesi için; son yılların en popüler çizgi film kahramanlarından erkekler için örümcek adam baskıları, kızlar için ise üç boyutlu çiçekler kullanılmıştır (Resim 1-2).

Tasarlanan giysi eğitim aracı olarak okul öncesi eğitiminde kullanılabilir. Yapılan çalışmada mağazalarda satılan giysilerin çoğunda düğme ilikleme becerisini geliştirici giysilerin olmadığı, düğme vs. araçların ortadan kaldırılarak yapılan giysilerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu giysiler çocukların kendi kendilerine giysilerini giymelerine destek olsa da küçük kaslarının gelişmesine engel olarak temel gereksinimlerini daha geç öğrenmelerine neden olmaktadır. Bu nedenle hazır giyim üreticilerine, sorunları ortadan kaldırıcı giysiler yerine çocukların sorunları çözebilecekleri giysiler üretmeleri önerilebilir.

Resim 1. Kız çocukları için
düğme ilikleme aracı
(Photo 1. Button hooks tool
for girls)

Resim 2. Erkek çocukları için
düğme ilikleme aracı
(Photo 2. Button hooks tool
for boys)

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş. ve Çimen, S., (2001), Çocuk Gelişimi 1, Ya-Pa Yayınları, İstanbul. pp.28-78.
- Demiriz, S. ve Dinçer, Ç., (2000). Okulöncesi Dönem Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Annelerinin Çalışıp Çalışmama Durumuna Göre İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, pp.58-59.
- Demiriz, S. ve Dinçer, Ç., (2001). 5-6 Yaş Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Cinsiyet ve Okulöncesi Eğitim Alma Durumlarına Göre İncelenmesi, Milli Eğitim Dergisi, 150, pp.58-60.
- Eray, F. ve Çivitci, Ş., (2000). Giyside Kullanılan Renklerin İnsan Üzerindeki Psikolojik Etkileri. Mesleki Eğitim Dergisi, 2 (1), pp.63-72.
- Estes, L.S., (2004), Essentials of Child Care and Early Education, (pp.26-31). Pearson, A&B Publishing, USA.
- Gander, M.J. and Gardiner, W.H., (1998). Çocuk ve Ergen Gelişimi, (pp.229-296). 3. Baskı, İmge Kitapevi, Ankara.
- Gizir, Z. ve Baran, G., (2003). Anaokuluna Devam Eden Dört-Beş Yaş Çocuklarında Sosyal Davranışların Gelişi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, pp.118-133.
- Hamamcı, Z., (2005), Üç-Altı Yaşlarında Çocukları Olan Anne ve Babaların Aile Eğitim İhtiyaçları, Çağdaş Eğitim Dergisi, 30, pp.28-36.
- Haynes, L.H., Burts, C.D., Dukes, A., and Cloud, R., (1993). Consumer Socialization of Preschoolers and Kindergartners as Related to Clothing Consumption, Psychology and Marketing, 10:2, pp.151-166.
- Kail, R., (2004). Children and Their Development, Pearson Education Inc, USA.
- Kuru, S. ve Çeçindir, N., (2001). Çocuk Giysi Tasarımında Kalıp Çizimleri, (pp.1-6). Gazi Kitapevi, Ankara.

-
- Mağden, D., Şahin, S. ve Karaaslan Baç, T., (2003). Ankara İl Merkezinde 3-6 Yaş Grubu Çocukların Öz Bakım Becerilerinin İncelenmesi, 8-9, pp.1-13.
 - Mağden, D., Şahin, S., Karaaslan Baç, T. ve Işıtan, S., (2004). Ankara İl Merkezindeki Üç-Altı Yaş Gurubu Çocukların Küçük ve Büyük Kas Motor Gelişim Beceri Düzeylerinin Değerlendirilmesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitim Dergisi,10-11, pp.23-36
 - Özen, A., Acar, Ç., Tavlar, Ö. ve Çetin, Ö., (2002). Özbakım becerilerinin öğretiminde ipucunun giderek azaltılmasıyla öğretim yönteminin etkililiği, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, pp.147-168, Eskişehir.
 - Özer, D., (2002). Okulöncesi Dönemdeki Çocukların Fiziksel Uygunluklarının Değerlendirilmesi, Çağdaş Eğitim Dergisi, 285, pp.17-21.
 - Özer, D.S. ve Özer, K., (2004). Çocuklarda Motor Gelişim, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul.
 - Şahin, S. ve Karaaslan Baç, T., (2006). Üç-Altı Yaş Grubu Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi, 1-2, pp.74-80
 - Senemoğlu, N., (2007). Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Gönül Yayıncılık, Ankara.
 - Şener Demir, F., (2000). Çocuk Giyimi, (pp.1-19), Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
 - Tuğrul, B., (2002). Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme. Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu "Geleceğe Bakış". 17-18 Ekim, Gazi Üniversitesi, Ankara.
 - Varol, N., (2004). Öz Bakım Becerilerinin Öğretimi, (pp.3-59), Kök Yayıncılık, İstanbul.